

شورای عالی حوزه ی علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه ی علمیه ی فاطمه الزهرا(س)

موضوع:

بررسی علل افزایش طلاق در حوزه های علمیه

استاد راهنما:

سرکار خانم شکرانی

تهیه و تنظیم:

ندا هلیلی و ستاره باج و پویا عباسی

آبان ۱۳۹۲

بسم الله الرحمن الرحيم

شورای عالی حوزه ی علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه ی علمیه ی فاطمه الزهرا(س)

موضوع:

بررسی علل افزایش طلاق در حوزه های علمیه

استاد راهنما:

سرکار خانم شکرانی

تهیه و تنظیم:

ندا هلیلی و ستاره باج و پویا عباسی

آبان ۱۳۹۲

اهداء:

به همسرانی که در پرتو شناخت صحیح

و واقع بینانه از وظایف زناشویی سعی در حفظ کانون

خانواده را دارند.

تقدیر

« الْحَمْدُ لِلَّهِ بِلاَ أَوَّلٍ كَانَ قَبْلَهُ، وَالْآخِرِ بِلاَ آخِرٍ يَكُونُ بَعْدَهُ. »

(سپاس خدایی را که اول است بی آن که قبل از او اولی باشد و آخر است بی آن که پس از او آخری باشد.)

الهی! تو را سپاس که توفیق این عمل را به ما عطا فرمودی.

از تمام کسانی که در این پژوهش ما را نصرت رساندند، تشکر می نمایم. به خصوص خانواده های عزیزمان که با صبر و تحمل ما را یاری کردند. هرچند زبان از بیان زحمات ایشان قاصر است. همچنین از استاد گرامی سرکار خانم شکرانی تشکر می کنیم و امیدواریم به نحوی زحمات ایشان را جبران کرده باشیم.

همچنین از قاضی محمد سلطان همتیار که ما را در انجام این امر یاری نمودند، کمال تشکر را داریم.

۲۷. صیاد، گلشن؛ **بررسی طلاق و عوامل اجتماعی**، جمعیت‌شناختی موثر بر آن در سالهای ۱۳۷۰-۱۳۶۴ در شهرستان خوی- کارشناس ارشد جمعیت‌شناسی دانشگاه تهران - دانشکده علوم اجتماعی، ۱۳۷۲.
۲۸. طاهر زاده، اصغر، **زن آنگونه که باید باشد**، لب المیزان، اصفهان، چاپ هفتم، ۱۳۹۱.
۲۹. طوسی، محمد بن الحسن، **تهذیب الأحکام** (تحقیق خراسان)، دار الکتب الإسلامیه، تهران، چاپ چهارم، ۱۴۰۷ ق.
۳۰. طباطبائی، سید مصطفی، **فرهنگ نوین** (ترجمه القاموس العصری)، کتابفروشی و چاپخانه اسلامی، تهران، ۱۳۶۱ ش.
۳۱. فقیهی، علی نقی، **تربیت جنسی از منظر قرآن و حدیث**، مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، چاپ اول، قم، ۱۳۸۷.
۳۲. فیض کاشانی، محمد محسن بن شاه مرتضی، **الوافی**، کتابخانه امام امیر المؤمنین علی علیه السلام، اصفهان، چاپ اول، ۱۴۰۶ ق.
۳۳. فخرایی، سیروس، **نظرسنجی از مردم تهران درباره عوامل طلاق**، صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، مرکز تحقیقات، مطالعات و سنجش برنامه‌ای، ۱۳۷۷/۳/۱۰.
۳۴. قرشی بنایی، علی اکبر، **قاموس قرآن**، دار الکتب الاسلامیه، تهران، چاپ ششم، ۱۴۱۲ ق.
۳۵. کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، **الکافی** (ط - الإسلامیه)، دار الکتب الإسلامیه - تهران، چاپ: چهارم، ۱۴۰۷ ق.
۳۶. کلارک، آلیسون و کرنلیا برنتانو، استوارت، (مترجمان: سعید صادقی، مجتبی ناجی، محمود محمد زاده، نفیسه کریمیان)، **علل و پیامدهای طلاق**، پیغام دانش، اصفهان، چاپ سوم، ۱۳۹۰.
۳۷. کیهان نیا، **ازدواج و جوان**، دنیای مادر، بی جا، چاپ ده، ۱۳۸۳.
۳۸. لثی واسطی، علی بن محمد، **عیون الحکم و المواعظ** (للثی)، دار الحدیث، قم، چاپ اول، ۱۳۷۶ ش.
۳۹. مجلسی، محمدتقی بن مقصود علی، **روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه** (ط - القدیمه)، مؤسسه فرهنگی اسلامی کوشانبور، قم، چاپ دوم، ۱۴۰۶ ق.

۴۰. مطهری، مرتضی، **نظام حقوق زن در اسلام**، انتشارات، تهران، چاپ بیست و هفتم، ۱۳۷۸.

۴۱. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، **مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول**، دار الکتب الإسلامیة، تهران، چاپ دوم، ۱۴۰۴ ق.

۴۲. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، **بحار الأنوار** (ط - بیروت)، دار إحياء التراث العربی، بیروت، چاپ دوم، ۱۴۰۳ ق.

۴۳. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، **ملاذ الأخیار فی فهم تهذیب الأخبار**، کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی، قم، چاپ اول، ۱۴۰۶ ق.

۴۴. محمودی، عباسعلی، **زن در اسلام**، نهضت زنان مسلمان، تهران، چاپ دهم، ۱۳۸۵.

۴۵. محمدی ری شهری، محمد، **تحکیم خانواده از نگاه قرآن و حدیث**، سازمان چاپ و نشر دارالحدیث، قم، چاپ اول، ۱۳۸۹.

۴۶. محمدی، زهرا، **ازدواج و طلاق مهاجرین**، نشریه صدای زن.

۴۷. نوری، حسین بن محمد تقی، **مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل**، مؤسسه آل البیت علیهم السلام، قم، چاپ: اول، ۱۴۰۸ ق.

۴۸. هنریان، مسعوده - یونسی، سید جلال، **نشریه روان‌شناسی « مطالعات روانشناسی بالینی »**، تابستان ۱۳۹۰، شماره ۳ (علمی-پژوهشی)، مقاله بررسی علل طلاق در دادگاههای خانواده تهران.

۴۹. **ماهنامه علمی، فرهنگی و اجتماعی زنان حوراء**، دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، شماره ۲۶، آذر و دی ۱۳۸۶، مقاله واقعیت های طلاق، مسئولیت های ما.

۵۰. روزنامه همشهری، یکشنبه ۱۹ فروردین ۱۳۸۶، سال پانزدهم، شماره ۴۲۳۶.

۵۱. **نشریه پیام زن**، شماره ۲۱۹، مقاله پیامدهای منفی اشتغال زنان بر خانواده،

www.daftarmags.ir

۵۲. **مجموعه مقالات کمیسیون اجتماعی ۸۴-۸۵**، یکشنبه ۸ خرداد ۱۳۹۰.

۵۳. مصاحبه دکتر مهریار، روانشناس و استاد دانشگاه، ۶ مرداد ۹۲، www.Bartarinha.ir

۵۴. **نشریه معرفت**، ش ۴۵.

۵۵. نشریه زن روز.

۵۶. روزنامه جمهوری اسلامی ۸۰/۱۲/۲۰.

۵۷. drdtavana.com (سایت دکتر داوود نجفی توانا).

۵۸. www.esfahan.irna.ir

۵۹. نرم افزار جامع الاحادیث

۶۰. نرم افزار شهید مطهری

پیوست:

طبق مصاحبه ی تلفنی که با قاضی همتیار (رئیس دادگاه کیفری استان تهران، شعبه ۱۱۳) در تاریخ ۵/۷/۱۳۹۲ انجام گرفت، ایشان برخی از عوامل طلاق را با توجه به تجربه ای که در این زمینه کسب کرده اند، اینگونه بیان نمودند:

به نظر بنده عامل هایی که باعث پدید آمدن این امر می گردند، به ترتیب ذیل است: (البته ایشان خاطر نشان کردند که عوامل طلاق زیاد است اما به نظر من مهم ترین آنان، این مواردی است که خدمتتان عرض می کنم).

۱. ضعف اقتصادی
۲. بیکاری
۳. ضعف اعتقادی
۴. وضعیت معیشتی
۵. ضعف فرهنگی (هم کفو نبودن از نظر علمی، فرهنگی، اقتصادی، سنی و وضعیت ظاهری)
۶. قبح زادی از طلاق
۷. تبلیغات سوء رسانه ها
۸. زیاده طلبی و تنوع طلبی
۹. اختلافات جزئی
۱۰. بی حجابی و بی عفتی
۱۱. مداخله دیگران
۱۲. مشاوره های غلط

البته ایشان بر سه عامل نخست یعنی ضعف اقتصادی، بیکاری و ضعف اعتقادی تأکید فراوانی داشتند.

طبق صحبتی که با یکی از مشاورین دادگستری انجام گرفت، ایشان موارد ذیل را سبب افزایش طلاق می دانستند. البته به دلایلی از بردن نام ایشان معذوریم.

۱. اعتیاد
۲. فقر
۳. خیانت
۴. مداخله دیگران
۵. عدم آگاهی به حقوق زوجین
۶. ورود فرهنگ غرب
۷. تجمل گرایی
۸. بیماری های روحی و روانی
۹. عدم تحقیق و مشورت قبل از ازدواج
۱۰. رعایت نکردن تفاوت های فردی.